

« illorum Deus et
« ipsi erunt mihi
« populus.

« Propter quod
« exite de medio
« eorum et sepa-
« ramini, dicit Do-
« minus, et im-
« mundum ne te-
« tigeritis ;

« Et ego reci-
« piām vos, et ero
« vobis in patrem
« et vos eritis mihi
« in filios et filias,
« dicit Dominus
« omnipotens. »

« meam) et (spiritualiter) inambulabo in-
« ter illos, et ero illorum Deus et ipsi
« erunt mihi populus (peculiaris et spe-
cialiter consecratus).

« Propter quod exite de medio eorum
« (qui non sunt populus meus), et sepa-
« ramini (ab eorum commercio), dicit
« Dominus, et (omne quod est) immun-
« dum (et infidelitate inquinatum) ne
« tetigeritis (propter contagionem vitan-
« dam).

« Et ego, sub ea conditione) recipiam
« vos (in amicitiam meam), et ero vobis
« in patrem et vos eritis mihi in filios et
« filias, dicit Dominus omnipotens. »

CAPUT VII.

Apostolus suam erga Corinthios charitatem et fiduciam, deinde suum de eorum pœnitentia gaudium ostendit.

Hujus pœnitentiæ Corinthiorum dat signa et actus.
Amoris et obedientiæ eorum testem allegat Titum.

Has ergo habentes (a Deo) promissio-
nes, charissimi, (per pœnitentiam) mun-
demus nos ab omni inquinamento carnis
et spiritus, perficientes nos (per) sanctifi-
cationem quam in timore Dei (haurire
debemus).

Has ergo ha-
bentes promissio-
nes, charissimi,
mundemus nos ab
omni inquinamen-
to carnis et
spiritus, per-
ficientes sanctifi-
cationem in timo-
re Dei.

Capite (seu amplectimini) nos (in am-
plexu charitatis vestræ, siquidem inter
vos) neminem læsimus, neminem (vestrum
malo exemplo aut mala doctrina) corrup-
imus (et) neminem circumvenimus (ab ali-
quo rem extorquendo).

Non ad condemnationem vestram (hoc)
dico, (quasi credens quòd nos de his cri-
minibus arguatis, vel vobis ingratum ani-
mum exprobrandi causa : etsi ingrati esse-
tis, nullum in vos rancorem retinere vel-
lemus ; jam) prædiximus enim (vobis) quòd
in cordibus nostris (ita dilecti) estis (ut
parati simus) ad commoriendum et ad con-
vivendum (pro vobis. Sed sic libere vobis-
cum loquor, quia)

Multa mihi fiducia est apud vos ; (nam
confido quòd bene de me omnia accepturi
estis ; et non solum fiducia sed) multa
mihi (coram cæteris est) gloriatio pro vo-
bis (et de vestra obedientia, qua) repletus
sum consolatione (et) superabundo gaudio
in omni tribulatione nostra : (magnam
tribulationem me expertum fuisse di-
co) :

Nam et cum venissemus in Macedoniam,
nullam requiem habuit caro nostra, sed
omnem tribulationem passi sumus (cum
nobis adessent) foris pugnæ (contra ini-
micos Evangelii et) intus timores (nova-
rum persecutionum) :

Sed (ille), qui consolatur humiles (et
S. Paul compris à livre ouvert. — T. I.

Capite nos. Ne-
minem læsimus,
neminem corru-
pimus, neminem
circumvenimus.

Non ad condem-
nationem vestram
dico ; prædiximus
enim quòd in cor-
dibus nostris es-
tis ad commoriend-
um et ad con-
vivendum.

Multa mihi fi-
ducia est apud
vos, multa mihi
gloriatio pro vo-
bis, repletus sum
consolatione, su-
perabundo gau-
dio in omni tri-
bulatione nostra.

Nam et cum ve-
nissemus in Ma-
cedoniam, nullam
requiem habuit
caro nostra, sed
omnem tribula-
tionem passi su-
mus; foris pug-
næ, intus timo-
res :

Sed qui conso-
latur humiles (et
S. Paul compris à livre ouvert. — T. I.

latur humiles consolatus est nos Deus in adventu Titi;

Non solum autem in adventu ejus, sed etiam in consolatione qua consolatus est vobis, referens nobis vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram æmulationem pro me, ita ut magis gauderem.

Quoniam etsi contristavi vos in epistola, non me pœnitit; etsi pœniteret videns quod epistola illa (etsi ad horam) vos contristavit.

Nunc gaudeo non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad pœnitentiam. Contristati enim estis secundum Deum, ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis.

Quæ enim secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salu-

afflictos corde), consolatus est nos Deus in adventu Titi, (quem ad nos venire permisit);

Non solum autem in adventu ejus (consolationem hausimus) sed etiam in consolatione qua (ipse) consolatus (et refectus) est (in) vobis (conversis), referens obia vestrum (emendationis) desiderium, vestrum (de peccatis) fletum, vestram æmulationem (et zelum quæ) pro me (adversus detractores meos impendistis), ita ut (ex his auditis) magis gauderem (quam dolueram de contristatione vobis per meam epistolam inficta. Igitur nunc)

Quoniam (vos ad pœnitentiam epistola mea provocavit), etsi contristavi vos in (hac) epistola, (hujus contristationis) non me pœnitit; (nam) etsi (primum hujus me) pœniteret (seu pœnituerit, nunc cum video) quod epistola illa, etsi ad (brevem) horam, vos contristavit (tamen) :

Nunc gaudeo (de effectu quem habuit); non gaudeo (certe) quia ab ea contristati estis, sed quia contristati estis ad pœnitentiam (et ad bonum animæ vestræ. Sic) contristati enim estis secundum Deum (et propter ejus offensionem; et ex hac pœnitentia vestra factum est) ut in nullo (modo aliquod) detrimentum patiamini ex nobis, (sed potius commodum insigne ex nostra epistola receperitis. Illa),

Quæ enim secundum Deum (et propter illius offensionem), tristitia est, pœnitentiam in salutem (pœnitentis) vergit, et

illius salutem) stabilem (efficit, et ejus perseverantiam) operatur : sæculi autem tristitia, (quæ procedit ex amissione bonorum temporalium et carnalium), mortem (animæ sape) operatur (nos incitando ad recuperanda ista bona quoquo modo et per Dei offensam).

Ecce enim hoc ipsum (considerate, scilicet, quam vobis bonum sit) secundum Deum contristari vos (et) quantam in vobis (haec tristitia) operatur (pro vestra salute) sollicitudinem, (et non modo hanc pro vobis sollicitudinem) sed (etiam et zelum ardens ad) defensionem (nostram contra detractores nostros), sed (et) indignationem (contra vosmetipsos et errores vestros), sed (et majorem Dei) timorem, sed (et) desiderium (Deo satisfaciendi per meliorem vitæ rationem), sed (et) æmulationem (et zelum gloriae Dei quibus ad ducti estis ad expellendum incestuosum a vobis), sed (et) vindictam (quam de eo et de vobis metipsos in vestram et ejus salutem sumpsistis : per hanc totam agendi rationem et) in omnibus (istis veræ pœnitentiae testimoniis), exhibuistis vos (fuisse) incontaminatos (et alienos ab isto pravo fornicarii) negotio (et in futurum immunes fore).

Igitur, etsi (severiter) scripsi vobis, (nolite de me propter hanc severitatem male sentire); non (enim primario scripsi) proptereum (incestuosum) qui fecit (hanc) injuriam, nec propter eum (socrum) qui

tem stabilem operatur; sæculi autem tristitia mortem operatur.

Ecce enim hoc ipsum, secundum Deum contristari vos, quantam in vobis operatur sollicitudinem, sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed æmulationem, sed vindictam; in omnibus exhibuistis vos incontaminatos esse negotio.

Igitur, etsi scripsi vobis, non propter eum qui fecit injuriam, nec propter eum qui passus est, sed

ad manifestandam
sollicitudinem no-
stram quam habe-
mus pro vobis

(eam) passus est, sed (multo magis) ad
manifestandam sollicitudinem nostram
quam habemus pro vobis (et pro tuenda
vestra)

Coram Deo : i-
deo consolati su-
mus. In consolatione au-
tem (hac) nostra abundantius (adhuc et)
magis gavisi sumus super gaudio Titi,
quia (consolatus est ipse et) refectus est
spiritus ejus ab omnibus vobis (per spa-
tium temporis quo inter vos versatus est.
Unde)

Et si quid apud illum, (antequam ad vos
iret), de vobis gloriatus sum, non sum
(hodie) confusus (per experientiam quam
de vobis fecit); sed sicut omnia (et sem-
per) vobis in veritate locuti sumus, ita
gloratio nostra, quæ (a nobis et de vobis
facta) fuit ad Titum, veritas facta est :

Et viscera ejus
abundantius in
vobis sunt remi-
niscentis omnium
vestrum obedien-
tiam, quomodo
cum timore et
tremore excep-
tis illum.

Gaudeo quòd in
omnibus confido
in vobis.

Coram Deo (innocentia); ideo (præser-
tim) consolati sumus. In consolatione au-
tem (hac) nostra abundantius (adhuc et)
magis gavisi sumus super gaudio Titi,
quia (consolatus est ipse et) refectus est
spiritus ejus ab omnibus vobis (per spa-
tium temporis quo inter vos versatus est.

Unde)

Et si quid apud illum, (antequam ad vos
iret), de vobis gloriatus sum, non sum
(hodie) confusus (per experientiam quam
de vobis fecit); sed sicut omnia (et sem-
per) vobis in veritate locuti sumus, ita
gloratio nostra, quæ (a nobis et de vobis
facta) fuit ad Titum, veritas facta est ;

Et (exinde) viscera (charitatis) ejus
abundantius in vobis (commota) sunt,
(utpote) reminiscentis omnium vestrū
obedientiam (quam ejus monitis exhibui-
stis, et) quomodo cum timore et tremore
(seu reverentia) exceperitis illum.

Gaudeo (igitur) quòd in omnibus (re-
bus) confido (et confidere possim) in vo-
bis, (et quòd certior factus sim vos mihi
nihil negaturos ex omnibus quæ a vobis
petere libebit).

CAPUT VIII.

Apostolus Corinthios ad eleemosynam hortatur: 1º exemplo Chri-
sti qui pro nobis egenus factus est; 2º ex ipsorum promissione;
3º ex eo quòd per eleemosynam fiat æqualitas inter divites et pau-
peres qui pro temporalibus bonis spiritualia rependunt; 4º ne Titum
et alios Apostolos ad eam colligendam missos parcimonia sua
pudefaciant.

(Et ut immediate hanc fiduciam meam
fustificandi occasionem vobis præbeam,
de pauperibus Hierosolymitanis vobiscum
conferre volo. Ideo)

Notam autem facimus vobis, fratres,
(ut æmulationem vestram in favorem pau-
perum excitemus), gratiam Dei quæ data
(et manifestata) est in ecclesiis Macedo-
niæ : (hæc gratia constitut in eo)

Quòd, (cum ipsi Macedones) in multo
experimento tribulationis (versarentur),
abundantia gaudii (in cordibus) ipsorum
fuit, (quia profunda) et altissima paupertas
eorum (nihilominus) abundavit (et sese)
in (liberalitates effudit, quasi habuissent
magnas) divitias; (et ita factum est ra-
tione) simplicitatis (et sinceræ charitatis)
eorum. Audivi.

Quia (seu quòd), secundum virtutem
(suam et parvas facultates suas, pauperi-
bus eleemosynam largiti sunt; et hoc)
testimonium illis reddo (quòd non solum-
modo in quantum poterant sed) et supra
virtutem (suam dederunt, et quòd in hoc

Notam autem fa-
cimus vobis, fra-
tres, gratiam Dei
quæ data est in
ecclesiis Macedo-
niæ,

Quòd in multo
experimento tri-
bulationis abun-
dantia gaudii ip-
sorum fuit; et al-
tissima paupertas
eorum abundavit
in divitias simpli-
citatibus eorum.

Quia secundum
virtutem, testimo-
nium illis reddo,
et supra virtutem
voluntarii fue-
runt;

non provocati sed omnino) voluntarii fuerunt. (Imo et)

Cum nulta exhortatione obsecrantes nos gratiam et communicationem ministerii quod fit in sanctos;

Et non sicut speravimus, sed semetipsos dederunt primum Domino, deinde nobis per voluntatem Dei,

Ita ut rogaremus Titum ut, quem admodum cœpit, ita et perficiat in vobis etiam gratiam istam,

Sed sicut in omnibus abundatis, fide et sermone et scientia et omni sollicitudine, insuper et charitate vestra in nos, ut et in hac gratia abundetis.

Cum multa exhortatione (fuerunt) exhortantes nos (ad accipiendo hanc eorum) gratiam (et liberalitatem), et (petentes a nobis ut admitterentur in) communicationem (hujus) ministerii (charitatis) quod fit in sanctos (pauperes Hierosolymitanos).

Et non (largiti sunt tantummodo) sicut (de eorum largitate) speravimus sed (etiam) semetipsos dederunt primum Domino; deinde (se dederunt) nobis (ita ut parati essent dare quidquid ab eis peteretur) per voluntatem Dei (et juxta beneplacitum nostrum. Inde)

Ita (eorum exemplo commoti sumus) ut rogaremus Titum ut, quemadmodum cœpit (eleemosynas inter eos colligere), ita et (hoc charitatis officium aggrediatur et) perficiat in vobis etiam, (et vos promoveat ad largiendum eamdem) gratiam istam (in pauperes, ut charitas vestra Macedonum charitati impar non esset. Et certe hoc non vos dedecet);

Sed (e contra), sicut in omnibus (aliis divitiis spiritualibus) abundatis, (scilicet, in) fide et (in) sermone (seu dicendi et interpretandi facultate) et (in) scientia (divinorum mysteriorum) et (in) omni sollicitudine (quam pro fratrum salute impenditis), insuper et (in) charitate vestra (quam) in nos (exercetis, voluimus vobis occasionem præbere) ut et in hac

(eleemosynas largiendi) gratia (pariter excellatis et a nemine superemini. Cum vestram in pauperes liberalitatem provoco, hoc)

Non quasi imperans dico; (charitas enim vestra præcepto non indiget ut agat); sed (solummodo) per aliorum (in pauperes) sollicitudinem (vos) etiam (allicere volo, ut sic) vestræ charitatis ingenium (æque) bonum (esse et nulli cedere experientia sit manifesta et) comprobans. (Et non solo hoc Macedonum sed etiam Christi exemplo ad hanc largitatem incitamus);

Scitis enim (quam abundantem) gratiam (a liberalitate) Domini nostri Jesu Christi (acepistis; non enim ignoratis) quoniam (seu quòd) propter vos (omnium bonorum temporalium) egenus factus est, cum esset (per seipsum Rex totius mundi proindeque quam maxime) dives; (sed egenus fieri voluit) ut illius (temporali) inopia vos (in spiritualibus) divites essetis. (Si igitur Christo similes, ut debetis, fieri vultis, vosmetipsos quoque spoliare ut fratres ditentur).

Et consilium, (non præceptum), in hoc (vobis) do: hoc enim, (scilicet, pauperibus eleemosynam largiri), vobis utile est; (multa enim bona spiritualia vobis conciliat hæc largitio, et confido illam quam generosissime largiendam esse à vobis) qui non solum (illam) facere, (cum petitur, non recusatis), sed (etiam) et (non roga-

Non quasi imperans dico, sed per aliorum sollicitudinem etiam vestræ charitatis ingenium bonum comprobans.

Scitis enim gratiam Domini nostri Jesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est cum esset dives, ut illius inopia vos divites essetis.

Et consilium in hoc do; hoc enim vobis utile est qui non solum facere sed et velle coepistis ab anno priore.

tam) velle (et spontane offerre) cœpistis ab anno priore :

Nunc vero et facto perficite, ut, quemadmodum promptus est animus voluntatis, ita sit et perficiendi ex eo quod habetis.

Si enim voluntas prompta est, secundum id quod habet accepta est, non secundum id quod non habet.

Non enim ut aliis sit remissio, vobis autem tribulatio, sed ex æqualitate.

In præsenti tempore vestra abundantia illorum inopiam supplet, ut et illorum abundantia vestrae inopie sit supplementum, ut fiat

Nunc vero (eam) et facto perficite, ut (manifestum sit quòd), quemadmodum (in vobis) promptus est animus (bonæ) voluntatis (in cogitando), ita sit (in vobis) et (animus) perficiendi (in actu illud bonum cogitatum, libenter largiendo) ex eo quod habetis ; (date igitur, secundum vestras facultates, et vestris facultatibus voluntas vestra sit proportionata) ;

Si enim voluntas prompta est (ad dandum secundum id quod (dandum) habet, (a Deo ut meritoria) accepta est, (meritum autem ejus) non (mensuratur) secundum id (quod non dat quia) non habet. (Ne facultates vestras excedatis) ;

Non enim (exigitur) ut aliis (a vobis facta) sit remissio (seu sublevatio tam lar- ga, ut) vobis autem (inde eveniat) tribula- tio (seu inopia) ; sed (hoc tantum requiri- tur ut) ex æqualitate (mutua sublevatio- nis quæ fiet inter vos divites et illos pau- peres exurgat æquale commodum : atqui sic ex eleemosyna vestra exurget ista æqualitas, scilicet : ex parte vestra, o di- vites),

In præsenti (hujus vitæ) tempore vestra (bonorum temporalium) abundantia illo- rum (temporalem) inopiam supplet, (sed ea conditione, ex parte pauperum), ut illo- rum abundantia (in fide et omni gratia spirituali) vestrae (spirituali) inopie sit supplementum : (unde eveniet) ut (inter

vos) fiat æqualitas, sicut (de mannae col- lectione in Exodio) scriptum est :

Qui multum (collegit) non (plus quam cæteris) abundavit, et qui modicum (col- legit) non minoravit (seu non minus ha- buit quam qui plus collegerat).

Gratias autem (ago) Deo qui dedit eam- dem sollicitudinem pro vobis in corde Titi, (ut vos ad liberalitatem in pauperes excita- taret ; hæc ejus sollicitudo mihi probat)

Quoniam (seu quòd) exhortationem, (qua illum hortatus sum ut iret ad vos, in bonam partem) quidem suscepit ; sed (mea sollicitatione non indigebat) dum (ipse sponte sua adhuc) sollicitior esset, (siquidem) sua (propria) voluntate profectus est ad vos, (hoc ministerium imple- di causa).

Misimus etiam cum illo fratrem (nos- trum Lucam), cuius laus est in Evangelio (quod tam sincere scripsit et prædicavit et quo illustris factus est) per omnes ec- clesias ; (cujus)

Non solum autem (laus est in eo quòd Evangelium scripsit) sed et (in eo quòd electus et) ordinatus est (publice) ab ec- clesiis (in cœtum congregatis ut esset) comes peregrinationis nostræ (quam feci- mus) in hanc (eleemosynæ colligendæ) gratiam, quæ ministratur a nobis (et quam suscepimus (in hunc duplum scopum, scilicet 1º ad Domini gloriam et (2º ad implendum) destinatam (seu promptam) voluntatem nostram (vos reddendi ala-

æqualitas, sicut scriptum est :

Qui multum, non abundavit ; et qui modicum, non minoravit.

Gratias autem Deo qui dedit eamdem sollicitudinem pro vobis in corde Titi,

Quoniam ex- hortationem, qui- dem suscepit ; sed dum sollici- tor esset, sua vo- luntate profectus est ad vos.

Misimus etiam cum illo fratrem, cuius laus est in Evangelio per omnes ecclesias.

Non solum au- tem, sed et ordi- natus est ab ec- clesiis comes pe- regrinationis no- stræ in hanc gratiam quæ mi- nistratur a nobis ad Domini glo- riæ et destina- tam voluntatem nostram ;

criores ad hanc collectam faciendam. Ad hoc ministerium implendum Lucam Tito comitem adjunximus et misimus, sic)

Devitantes hoc ne quis nos vituperet in hac plenitudine quæ ministratur a nobis;

Providemus enim bona non solum coram Deo sed etiam coram hominibus.

Misimus autem cum illis et fratrem nostrum (Apollo), quem probavimus in multis (ministerii officiis) sollicitum (et diligentissimum) esse; nunc autem (quoad) hanc ministerii partem, scimus illum adhuc multo sollicitiorem (fore; idcirco eum elegimus, et misimus cum) confidencia multa in vos (et in vestram liberalitatem. Confidimus, inquam, vos magna benevolentia usuros fore)

Sive pro Tito qui est socius meus et (meus) in vos (salvandos) adjutor, sive (agatur de aliis qui sunt etiam) fratres nostri (et) apostoli Ecclesiarum et gloria Christi (propter zelum ab eis in ministerio gloria Christi).

Ostensionem ergo (et manifestationem) quæ (proportionanda) est (ardori) charitatis vestræ (in pauperes) et nostræ gloriæ pro vobis, in illos ostendite in faciem ecclesiarum.

Devitantes, (seu ad vitandum) hoc (periculum, scilicet), ne (detur occasio ut) quis nos vituperet (suspicio aliquid a nobis retineri posse) in hac plenitudine (collectæ) quæ ministratur a nobis :

Providemus enim bona (bene fieri, ut irreprehensibiles simus) non solum coram Deo sed etiam coram hominibus. (Propter has easdem rationes)

Misimus autem cum illis et fratrem nostrum (Apollo), quem probavimus in multis (ministerii officiis) sollicitum (et diligentissimum) esse; nunc autem (quoad) hanc ministerii partem, scimus illum adhuc multo sollicitiorem (fore; idcirco eum elegimus, et misimus cum) confidencia multa in vos (et in vestram liberalitatem. Confidimus, inquam, vos magna benevolentia usuros fore)

Sive pro Tito, qui est socius meus et (meus) in vos (salvandos) adjutor, sive (agatur de aliis qui sunt etiam) fratres nostri (et) apostoli Ecclesiarum et gloria Christi (propter zelum ab eis in ministerio gloria Christi).

Ostensionem ergo (et manifestationem) quæ (proportionanda) est (ardori) charitatis vestræ (in pauperes) et nostræ gloriæ (seu gloriationi quam) pro vobis (a ministerio nostro conversis habemus), in illo (Tito) ostendite (illi tam abundantem

eleemosynam largientes, ut charitas vestra manifesta fiat) in faciem (et in ædificationem omnium) ecclesiarum.

CAPUT IX.

Apostolus Corinthios ad eleemosynam exhortari pergit 1º ex humano pudore ne coram Macedonibus tum liberalibus erubescant, 2º ex fructibus tum temporalibus tum spiritualibus eleemosynæ, 3º ex gratiarum actione inde in Deum redundant, et ex lætitia pauperum eam recipientium.

(Quid plura de eleemosyna dicam)? nam de (hoc) ministerio, quod fit in sanctos (pauperes, jam novi quòd) ex abundanti (seu superfluum) est mihi scribere vobis (ad excitandam vestram liberalitatem);

Scio enim (inquam), promptum (esse ad hoc) animum vestrum; pro quo (zelo vestro) de vobis glorior apud Macedones; (illos etiam moneo) quoniam (seu quòd) et Achaia parata est ab anno præterito (ad dandas suas eleemosinas; et (sic) vestra (beneficentia et illius) æmulatio provocavit plurimos (alios ad eundem charitatis actum. Itaque)

Misi autem (Titum et alios) fratres (ad vos) ut (providerem) ne (illud, secundum) quod gloriamur de vobis, (vanum reddatur et) evacuetur in hac parte, ut quemadmodum (de vobis) dixi (in adventum Macedonum), parati sitis; (videte igitur

Nam de ministerio quod fit in sanctos ex abundanti est mihi scribere vobis;

Scio enim promptum animum vestrum; pro quo de vobis glorior apud Macedones. Quoniam et Achaia parata est ab anno præterito, et vestra æmulatio provocavit plurimos.

Misi autem fratres, ut ne quod gloriamur de vobis evanescatur in hac parte, ut quemadmodum dixi, parati sitis,

Ne, cum venerint Macedones mecum et invenerint vos imparatos, erubescamus nos, (et) ut non dicamus (seu de vobis non dicitur quod) vos negligentes fueritis in hac (tam utili) substantia (præparanda).

Necessarium ergo existimavi rogar frates ut præveniant ad vos et præparent repromissam benedictionem hanc paratam esse sic quasi benedictionem, non tanquam avaritiam.

Hoc autem dico: Qui parce seminat parce et metet; et qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus et metet.

Unusquisque prout destinavit in corde suo, non ex tristitia aut ex necessitate; hilarem enim datorem diligit Deus.

Ne, cum venerint Macedones mecum et invenerint vos imparatos, erubescamus nos, (et) ut non dicamus (seu de vobis non dicitur quod) vos negligentes fueritis in hac (tam utili) substantia (præparanda).

Necessarium ergo (et gloriacioni quam de vobis habui congruum esse) existimavi rogar frates (Titum et alios) ut præveniant ad vos et (vos) præparent, (ut inventiamus repromissam a (vobis et a nobis) benedictionem hanc paratam esse, (et inventiamus eam sic (large præparatam ut appareat illam a vobis dari) quasi (charitatis vestrae) benedictionem, non autem adeo modicam ut videatur a vobis extorta et) tanquam (mensurata per) avaritiam. (Porro, ut eam quam abundantissime largiamini),

Hoc autem (vobis) dico: qui parce seminat (in hoc sæculo) parce et metet (in futuro); et (ille) qui seminat (cum largis) benedictionibus (seu cum multa largitate, magnum de largis Domini) benedictionibus (fructum) et (præmium amplissimum) metet. (Igitur)

Unusquisque (vestrum det) prout (dare) destinavit (sponte sua et) in corde suo (ad dandum prompto), non (autem) ex tristitia (quam parit avarus animus), aut ex necessitate (quam imponit timor superiorum): hilarem enim (et benevolum) datorem (et illum solum) diligit Deus. (Nolite timere

ne in damnum vobis vertatur vestra liberalitas; nam)

Potens est autem Deus omnem gratiam (seu largitionem pauperibus erogatam) abundare facere in vobis (per omnimoda bona quæ vobis in mercedem eleemosynæ vestrae largietur, ita) ut in omnibus (sive spiritualibus sive temporalibus) semper omnem sufficientiam (pro vobis et familia vestra non tantummodo sitis) habentes, (sed etiam ita) abundetis (ut possitis etiam pauperibus impune liberales et in omne opus bonum (parati et pares esse),

Sicut scriptum est (in Psalmo: « Justus) dispersit (suas opes et eas) dedit pauperibus; propterea) justitia (seu liberalitas) ejus manet (remuneranda et ei fructifica-tura) in sæculum sæculi. (Videte herum agricolam)

Qui autem administrat semen (colono suo) seminanti, et (ei) dat quoque panem suum manducandum, et in tempore messis multiplicat ei semen ut plus seminare pos-sit; ita et Deus erga vos: nam vobis non solum semen dabit seminandum et) pa-nem ad manducandum præstabit, (sed) et multiplicabit semen vestrum (seu bona vestra), et augebit incrementa (seu sege-tes) frugum (tum temporalium tum spiri-tualium) justitiae (et charitatis) vestrae,

Ut in omnibus (his divitiis) locupletati (magis ac magis in liberalitate) abundetis (et eam exerceatis) in omnem (cordis sin-ceritatem et) simplicitatem, quæ operatur

Potens est au-tem Deus omnem gratiam abundare facere in vobis, ut in omnibus sem-per omnem suffi-cientiam haben-tes, abundetis in omne opus bo-num,

Sicut scriptum est: « Dispersit, dedit pauperibus; justitia ejus ma-net in sæculum sæculi.

Qui autem ad-ministrat semen seminanti, et pa-nem ad mandu-candum præsta-bit, et multipli-ca-bit semen ve-strum et augebit incremen-ta fru-gum justitiae ve-strae,

Ut in omnibus locupletati abun-detis in om-nem simplici-tatem quæ operatur

per nos gratiarum
actionem Deo,

Quoniam ministerium hujus officii non solum supplet ea quae desunt sanctis, sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in Domino.

Per probationem ministerii hujus glorificantes Deum in obedientia confessionis vestræ, in Evangelium Christi, et simplicitate communicationis in illos et in omnes;

Et in ipsorum obsecratione pro vobis, desiderantium vos propter eminentem gratiam Dei in vobis.

Gratias Deo super inenarrabili dono ejus.

per nos (ministros et testes vestræ charitatis amplissimam) gratiarum actionem Deo. (Et hoc nos valde delectat),

Quoniam ministerium hujus officii (quod a nobis et a vobis impletur) non solum supplet (inopiae pauperum, eis præbendo) ea quæ desunt sanctis (seu fratribus); sed etiam (cum eorum necessitates excedit, in alios reliquum impenditur et sic (abundat per multas gratiarum actiones in Domino, (qui inde magis glorificatur).

Per probationem (enim et experientiam quam faciunt) ministerii hujus, (evadunt ædificati proindeque) glorificantes Deum in obedientia (et docilitate) confessionis (seu fidei) vestræ, (quam ostenditis) in Evangelium Christi (quod vobis hanc liberalitatem præcipit); et (glorificant eum quoque) in simplicitate (istius) communicationis (bonorum vestrorum quam exercetis) in illos et in omnes (Ecclesiæ pauperes);

Et (adhuc glorificatur Deus) in eorum obsecratione, (quæ) pro vobis (ei offertur ex parte pauperum) desiderantium (videre) vos propter eminentem gratiam, (quam bonitas) Dei (infudit) in vobis (ad intelligendum super inopiam egenorum). Quorum actionibus gratiarum adjungo)

Gratias (meas) Deo super (hoc) inenarrabili dono, (quod bonitas) ejus (vobis impertita est).

CAPUT X.

Apostolus sui apostolatus apologiam facit contra pseudoapostolos qui eum deprimebant. Docet arma sua non carnalia sed spiritualia esse, quibus omnem mundi sapientiam prosternit. Seipsum iisdem pseudoapostolis comparat quoad conversiones a se et ab illis operatas.

(Postquam vobis alios commendavi, et me ipsum commendare licet. Itaque)

Ipse autem ego Paulus obsecro vos per mansuetudinem et modestiam Christi (quam imitari vellem, ipse ego), qui in facie (et specie externa, ut aiunt pseudoapostoli, abjectus et) humili (videor cum præsens) sum inter vos, (dum e contra, cum) absens autem (sum), confido in vobis (et nimis audax sum in epistolis meis, ipse ego, inquam),

Rogo autem vos ne, (cum) præsens ero, coactus sim ut) audeam (et agam erga vos) per eam confidentiam (seu libertatem), qua existimor audere (et qua utar) in quosdam qui arbitrantur nos (non nisi ex humana prudentia consilium capere), tanquam (si in exercitio auctoritatis nostræ) secundum carnem (et carnalem sapientiam) ambulemus, (scilicet multum timendo præsens et multum audendo absens. Certe non secundum hanc carnalem prudentiam ambulamus: si)

In carne enim (et in corpore, sicut alii homines, involuti et) ambulantes (sumus), In carne enim ambulantes non

Ipse autem ego Paulus obsecro vos per mansuetudinem et modestiam Christi, qui in facie quidem humili sum inter vos, absens autem confido in vobis,

Rogo autem vos ne præsens audeam per eam confidentiam qua existimor audere in quosdam qui arbitrantur nos tanquam secundum carnem ambulemus.